

Mot.
1989/90
K201–205

Motion till riksdagen

1989/90:K201

av Knut Wachtmeister (m)

Retroaktiv skattelagstiftning

Det grundlagsenliga skydd mot retroaktiv lagstiftning som i regeringsformen tidigare endast fanns på straffrättens område, omfattar som bekant numera även skatter och avgifter.

Det förefaller emellertid inom skatterätten vara komplicerat att klart utläsa vad som verkligen är retroaktiv lagstiftning. I vart fall synes det i mångas ögon vara en alltför stor skillnad mellan lagstiftningens anda och bokstav. Som exempel härpå kan nämnas den höjning av förmögenhetsskatten för år 1983 som beslöts av riksdagen i mitten av december samma år när blott två av årets 52 veckor återstod.

För den företagare som har bokslut den 31/8 eller tidigare skall förmögenhetsvärdet beräknas per denna dag med tillägg respektive avdrag för de icke resultatpåverkande transaktioner som gjorts under månaderna fram till årskiftet. Beslutet om höjningen av förmögenhetsskatten togs alltså flera månader efter bokslutsdagen utan möjlighet för den skattskyldige att vidtaga de bokslutsdispositioner som kunde bedömas erforderliga.

Enligt min uppfattning strider detta mot lagstiftningens anda om än inte mot dess bokstav, eftersom det i förmögenhetsskattelagen stadgas att beskattningsåret alltid är det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret.

Samma kritik kan riktas mot den nya aktiebolagsbeskattning som drevs igenom i riksdagen den 15 december förra året. Då sänktes bolagsskatten som bekant varjämte lagernedskrivningsmöjligheterna försämrades och avsättning till allmän investeringsfond omöjliggjordes. Det betänkliga var att de nya reglerna tillämpas redan på 1989 års inkomster.

Sänkningen av bolagsskatten betraktas inte som retroaktiv lagstiftning eftersom den är till fördel för de skattskyldiga. Däremot är det upprörande att man så sent på året helt ändrar spelreglerna när det gäller lagernedskrivning och investeringsfonder, något som drabbat en stor mängd företag. Liksom när det gällde höjningen av förmögenhetsskatten kan man här tala om att lagstiftningen strider mot lagstiftningens anda.

Det borde vara ett minimikrav av anständighet att de skatteregler som gäller vid början av ett verksamhetsår också skall gälla hela året ut. Hade bristerna på fasta spelregler i beskattningen inte varit så omfattande, hade många problem kunnat undvikas.

Då hade det inte behövt uppstå så omfattande svårigheter för de bilimpor-

törer som står med svårsålda lager av små lastfordon därför att accisgränsen höjdes från 3 000 till 3 500 kg med verkan redan från 1 januari 1991. Sak samma gäller alla de hotell som inte haft anledning räkna med en så tidig höjning av den s.k. restaurangmomsen när kontrakt tidigare skrivits om bokningar 1990. De kostnadsökningar som därigenom uppstått går knappast att ta ut av kunden utan kommer att belasta en redan knapp lönsamhet.

Lagrådet hade i sitt yttrande över den nya bolagsbeskattningen kritiserat de drag av retroaktivitet som vidlåder lagförslaget: "Lagrådet vill i fråga om särskilt begränsningen av utrymmet för lagernedskrivning framhålla, att det är föga tillfredsställande med ändringar i lagstiftningen vid en så sen tidpunkt. Det går inte att bortse från att det i enskilda fall kan ha vidtagit åtgärder under räkenskapsåret, som har utgått från tidigare rättsläge och som det inte finns praktisk möjlighet att justera.

Liknande synpunkter gör sig gällande beträffande sloandet av avdragsrätten för avsättningar till allmän investeringsfond. Det kan förutsättas att en del företag har planerat investeringar, exempelvis i de regionalpolitiska stödområdena, med begagnande av allmän investeringsfond."

Än mer kritisk var lagrådet mot den s.k. engångsskatten 1986 som i ett slag berövade försäkringsspararna minst 15 miljarder kronor. Rådet tog i sitt yttrande särskilt upp två frågor nämligen retroaktivitet (2 kap. 10 § RF) och expropriation (2 kap. 18 § RF). Efter åtskilliga synpunkter kom lagrådet dock fram till "att det remitterade förslaget står i mindre god överensstämmelse med grunderna för retroaktivitetsförbudet, men det kan inte anses åsidosätta detta."

Lagrådet ansåg emellertid också att den konstitutionella problematiken därmed ej var löst och slutsatsen blev att det remitterade lagförslaget avstyrktes. Som bekant tog regeringen och riksdagsmajoriteten ingen hänsyn härtill.

De här nämnda exemplen illustrerar de otillfredsställande skillnaderna mellan lagstiftningens anda och bokstav. Därför måste enligt min uppfattning begreppet retroaktiv lagstiftning beträffande skatter och avgifter klarare definieras så att den bättre överensstämmer med lagstiftningens anda. En utredning med denna målsättning bör snart göras.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning om vad som är retroaktivitet i skatte- och avgiftslagstiftningen i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 10 januari 1990

Knut Wachtmeister (m)